

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «ЗОЛТАН БАКОНІЙ І ЗАКАРПАТСЬКА ШКОЛА ЖИВОПИСУ ХХ СТ.: МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ТА ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИЙ ВИМІРИ» (28-29 січня 2016 р.)

УДК 371.315(092) З. Баконій
Н 39

Іван НЕБЕСНИК,
*професор,
ректор Закарпатської академії мистецтв,
м. Ужгород, Україна*

ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗОЛТАНА БАКОНІЯ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬОЇ ОСВІТИ ЗАКАРПАТТЯ

Небесник І. І. Педагогічна діяльність Золтана Баконія у контексті розвитку художньої освіти Закарпаття. У дослідженні автор на основі глибокого аналізу мистецького процесу в краї визначає роль і місце педагогічної діяльності Золтана Баконія у розвитку художньої освіти Закарпаття.

Ключові слова: Золтан Баконій, образотворча студія, художній смак, прищеплення любові до творчості.

Небесник И. И. Педагогическая деятельность Золтана Бакония в контексте развития художественного образования Закарпаття. В исследовании автор на основе глубокого анализа художественного процесса в крае определяет роль и место педагогической деятельности Золтана Бакония в развитии художественного образования Закарпаття.

Ключевые слова: Золтан Баконий, изостудия, художественный вкус, привитие любви к творчеству.

Nebesnyk I. I. Educational work of Zolotan Bakonii in the context of development of art education in Transcarpathian region. In the research, based on a thoughtful analysis of art processes in the region, the author determines role and place of Zolotan Bakonii's work in the development of art education in Transcarpathian region.

Key words: Zolotan Bakonii, visual art studies, artistic taste, cultivation of love of art.

Постановка проблеми. Однією з умов виникнення та розвитку закарпатської художньої школи як традиції передачі художніх знань до наступних поколінь була робота зі шкільною молоддю. Спочатку вона велася в гімназіях, вчительських семінаріях, горожанських школах Йосипом Бокшаєм та Адальбертом Ерделі. У 1927 році вони об'єднали свої зусилля, організувавши роботу суботньо-недільної Публічної школи рисунку в Ужгороді. Першими відвідувачами цієї школи, як довідуємося, були Андрій Коцка, Адальберт Борецький, Андрій Добош, Ернест Контратович та ін. Відома картина А. Ерделі «Художниця Магда» (1928) – можливо, учениця.

Серед завдань новоствореного у 1931 році «Товариства діячів образотворчого мистецтва на Підкарпатській Русі» була також підготовка молодих художників. Йосип Бокшай писав з цього приводу: «Все, що ми бачили довкола себе, все, чому навчилися від своїх незабутніх учителів, спонукало нас часто дбати не тільки про особисту творчість та успіх митця, але й про завтрашній день мистецтва, прагнути до організації і утвердження своєї художньої школи».

Дбаючи про завтрашній день мистецтва, Йосип Бокшай надзвичайної ваги надавав заняттям з творчою молоддю, «штудіями» – постановками, які виконують в академічних навчальних закладах. «Молоде підкарпатське покоління повинне зайнятися ґрунтовними професійними штудіями, щоб із нашої маленької землі вийшли в майбутньому великі майстри, на котрих би весь світ дивився з повагою».

Виклад основного матеріалу. Серед учнів Йосипа Бокшай був також виходець із учительської сім'ї із села Невицького Ужгородського району, Золтан Степанович Баконій, який у 1935 році зустрівся з маестро, часто буваючи на етюдах на березі річки Уж. В Ужгородській гімназії, де продовжував здобувати освіту З. Баконій, викладачем рисунку був, як відомо, Йосип Бокшай, його головний порадник в образотворчому мистецтві. Існує думка про те, що хвороба очей З. Баконія була причиною його орієнтації не на розвиток власної творчості, а спрямувала його енергію на педагогічну діяльність, заняття із школярами, розвиток дитячої творчості.

Розпочалася педагогічна діяльність З. Баконія у 1935/36 н. р. в с. Новоселиця Тячівського району, пізніше в с. Руське Поле, далі – в с. Шандрово на

Хустщині. Проте найбільших успіхів як педагог художник досяг в Ужгородському палаці піонерів, де в 1947 році він створив студію образотворчого мистецтва. Дружина художника Олена Петрівна, з якою виховали двох дітей, також працювала в Палаці піонерів, керувала гуртком художньої вишивки.

Робота протягом 40 років на чолі студії образотворчого мистецтва принесла Золтану Степановичу заслужену славу, яка поширилася по всій Україні та Радянському Союзу. Педагог написав підручники і методичні статті з проблем викладання образотворчого мистецтва, викладав малювання в СШ № 1 м. Ужгорода, через студію пройшло біля 8 тисяч дітей, за що був нагороджений обласною премією ім. Д. Вакарова, республіканською премією ім. К. Ушинського та отримав звання заслуженого вчителя УРСР.

Основною метою З. Баконія та його студії був розвиток художнього смаку, бачення прекрасного в природі, прищеплення любові до творчості. За зізнанням самого вчителя, він не прагнув усіх учнів зробити художниками. В студію З. Баконія приймали всіх бажаних школярів, незалежно від віку і рівня образотворчих задатків. Діти в студії не ділилися на групи за принципом «талант», «посередність». Важливим елементом у виховному процесі Золтан Степанович вважав взаємоспілкування між студійцями, відвідування виставок, концертів, обговорення власних творів, будування планів на майбутнє.

Твори студійців виставлялися у 50 країнах світу, зокрема, в Японії, США, Індії, Франції, Угорщині, Китаї та ін.

З 1968 року студія стала базою розвитку дитячого образотворчого мистецтва усієї області. Особливої популярності здобув літній табір «Юний художник» на базі Свалявської школи-інтернату та зимовий табір у санаторії «Карпати». У 1977 році табір у Сваляві було перетворено на республіканський, де за 2 зміни відпочивало понад 700 учнів з усієї України.

Студія образотворчого мистецтва З. Баконія здобувала все більшу популярність, її заняття відвідували сотні дітей з багатьох районів Закарпаття, їхні твори виставлялися в десятках країн світу, зі студією співпрацювали найвідоміші художники Закарпаття і всієї України. Найчастішими гостями були Гаврило Глюк, Антон Кашшай, Андрій Коцка, Василь Сvida, Олександр Петкі.

І сьогодні в Закарпатській академії мистецтв працюють учні Золтана Баконія: Василь Скакандій, Михайло Сирохман, Іван Маснюк, Надія Пономаренко, Леся Приймич та ін., які достойно продовжують справу свого вчителя.

ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА

1. Бокшай І. Мысли художника // Искусство, 1958. – № 6. – С. 6-7.

2. Островський Г. Образотворче мистецтво Закарпаття. – К., 1974. – 198 с.

3. Небесник І. І. Художня освіта на Закарпатті у ХХ столітті: історико-педагогічний аспект. – Ужгород: Закарпаття, – 2000. – 164 с.

Стаття надійшла до редколегії 20 січня 2016 р.

